

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoëni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meijma, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansword; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Armoede en Geestelijk leven, II. — Uit de Schrift: De vastheid van Gods Woord (Psalm 119: 89). — Kerkelijk leven: Verbondswraak II. „München“. — Opleiding predikant Argentinië. De kwestie van het nieuwe kerkrecht, II. Niet alzo! De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, VI. — Even parkeren: Gestroomlijnd? — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke volksgezondheid, II. — Uit het pol. en soc. leven: Brengt actieve conjunctuur-politiek redding? — Zielkunde: Geloof en werkelijkheidsgevoel. — Uit de historie: Prof. Dr H. H. Kuyper over het karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, V. — Perschoonw. — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Bijblad: Catechismus blz. 9-16.

HOOFDARTIKEL

Armoede en Geestelijk leven.

II.

Tamelijk lang hebben we ons bezig gehouden met de tekening van het geestelijk leven. Toch niet te lang, naar ik geloof, want een helder inzicht in den aard van dat leven is van het allergrootste belang, niet alleen voor het verstaan van ons onderwerp, maar voor heel de praktijk van onzen ambtelijken arbeid.

We wenden ons nu naar de andere werkelijkheid, die we noemden en die aangeduid wordt met den naam: armoede. We willen trachten, daarover sprekende als vanzelf iets van het verband tusschen die armoede en het geestelijk leven te schetsen.

Het is weer uiterst moeilijk te zeggen, wat armoede is. We gebruiken ook dit woord immers in meer dan één beteekenis. Een man, die God niet kent als zijn Vader, is echt arm, ook al bezit hij miljoenen. Een man en een vrouw, die den kinderen missen, lijden eveneens onder een bepaalden vorm van armoede. Een chronische zieke, ook al heeft hij overigens alles, niet minder.

Toch hebben we nu alleen dien bepaalden vorm van armoede op het oog, die bestaat, om het zoo concreet mogelijk te zeggen, in het niet voldoende hebben van eten, drinken, kleeding, woning en wat verder tot het noodzakelijke levensonderhoud behoort.

Ook zóó is evenwel nog moeilijk aan te geven waar de grens ligt tusschen arm-zijn en niet-arm-zijn. Die grens immers verschilt naar gelang van woonplaats, cultuurniveau, persoonlijke aanleg, huishoudelijke capaciteiten enz.¹⁾

Met al deze kwesties kunnen we ons en behoeven we ons niet in te laten.

We willen er nu met nadruk op wijzen, dat de visie op de armoede geheel en al bepaald wordt door de geloofsovertuiging, die het leven beheerscht.

Hecht men alleen aan de materiële goederen in de wereld, dan is de kwestie van armoede en rijkdom er uitsluitend één van bezitten of niet-bezitten; dan zijn de armen zonder meer de ongelukkigen en de rijken de gelukkigen.²⁾

Maar hoe fel de tegenstelling aldus wordt tusschen rijken en armen; hoe gloeiend de haat van de bezit-loozen tegen de bezitters ook wezen mag, tóch zijn de beide groepen één in levensvisie, één in levensdoel, één in den honger van het hart. Beide hebben alleen oog voor de materiële goederen als basis van het levensgeluk. Beide zijn alleen uit op het verwerven of vermeederen van het bezit. Beide dienen met denzelfden hartstocht denzelfden afgod.

Ook over de werkelijkheid der armoede moeten we het licht van Gods Woord opvangen.

En dan zullen we dat licht als vanzelf zien vallen, als we ons scherp voor den geest stellen, dat God aan al zijn kinderen een taak geeft. Aan allen! Allen worden opgeroepen tot den arbeid in Gods eeuwig koninkrijk.

Ja, allen worden opgeroepen in den arbeidsdienst; maar — eindeloos gevarieerd zijn de taken, die God zijn kinderen oplegt. Zie ze in gedachten naast elkaar slaan: een minister en een waschvrouw; een visscher en een kantoorklerk; een polderjongen en een dominé; een moeder van vele kinderen en een eenzame ongetrouwde en geontdekt aanstonds iets van de onvoorstelbare veelvormigheid.

Bovendien is ieders taak nog weer zeer vertakt en gecompliceerd. Ieder kind des Heeren heeft een veelvoudige taak. Hij moet in huwelijk en gezin; in kerk en staat; in bedrijf en sociale gemeenschap tegelijk den wil van zijn Vader volbrengen; óveral de stem van zijn Vader hooren en volgen.

Maar hoe oneindig gevarieerd die taken van al die miljoenen menschen ook mogen wezen, hierin zijn ze tenslotte één, dat hun diepste, gloeiende kern is: de dienst des Heeren, het volbrengen van Zijn wet. Al wat kinderen Gods hier op aarde doen, moet zijn een bepaalde wijze van den HEERE dienen.

Die taak is zoo geweldig en alles omvattend in het leven der kinderen Gods, dat Jezus Christus om de getrouwe, gespannen vervulling van die taak ons laat bidden in de drie eerste bedien van het Onze Vader.

Ja, laten we dat weten, in die bedien gaat het erom, dat wij onzen Vader vragen, smécken, ons de groote genade te willen schenken van Hem te mogen dienen overal, altijd, met alles wat we zijn en hebben.

Magistraal heeft de Heidelbergsche Catechismus die kern der bedien gegrepen en vertolkt.

Voor de vervulling van die taak hebben we alles, alles noodig, moeten we alles, alles ontvangen. En alleen de Vader Zelf kan ons dat geven.

We hebben noodig: wijsheid, liefde, kracht, geloof, volharding en nog zooveel meer.

En zie, voor de vervulling van onze taak hebben we óók noodig: brood, kleeding, een huis — in één woord al die dingen welke we onze levensbehoeften noemen.

Ja, gij weet het evengoed als ik, dat de vervulling van onze taak heel dikwijls het door God gewilde middel is om onze levensbehoeften ons te verschaffen. In den weg van getrouwe plichtsbeachtiging mogen we dikwijls „ons eigen brood verdienen“. Maar dit element kunnen we nu buiten beschouwing laten — het is voor ons onderwerp op dit moment van geen belang.

Wat we wel moeten vasthouden is, dat we voor de vervulling van onze levensbehoeften noodig hebben! Rustig mogen we dit zeggen, want Jezus Christus heeft het Zelf ons voorgezegd. Als Hij in de bergrede zijn discipelen er op wijst, dat ze nooit bezorgd mogen zijn over eten, drinken of kleeding, dan betuigt Hij: Uw hemelsche Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft.³⁾

3) Matth. 5: 32. Nog dikwijls wordt het volgende vers: „Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden“ zoo opgevat, alsof onze kracht, onze aandacht, onze tijd verdeeld moeten worden over twee belangen: het Koninkrijk Gods en onze tijdelijke, lichamelijke behoeften. Dit vers zou dan zeggen in welke rangorde we die belangen moeten behartigen. Deze gedachte is beslist onjuist. We hebben maar op één ding te letten, één ding te zoeken, één taak te vervullen: het zoeken van het Koninkrijk Gods en Gods gerechtigheid. Daarmee is ons gansche leven gevuld. We moeten die zoeken in ieder uur, in elke omstandigheid, op ieder terrein. „Al deze dingen — eten, drinken, kleeding — zullen er als iets bijkomstigs voor u aan toegevoegd worden!“

Dit verband tusschen de door God gegeven taak en onze levensbehoeften wordt ook weer zoo prachtig in het Onze Vader tot uitdrukking gebracht. In de drie eerste bedien, zoo zagen we, vraagt Gods kerk om getrouwe ambtsvervulling. En zie, oogenblikkelijk daarna volgt als vierde bede: Geef ons heden ons dagelijksch brood.

De werkers in Gods wereldwijngaard moeten gevoed worden, dan kunnen ze werken.

De soldaten in het Koninkrijk Gods moeten proviand ontvangen, dan alleen kunnen ze strijden.⁴⁾

Maar nu zien wij in de werkelijkheid ook van het christenleven, dat die levensbehoeften dikwijls ontbreken.

Ja zeker, ze worden dan misschien, ja zelfs dikwijls tóch wel weer verschaft, maar vóódat ze verschaft kunnen worden is er tóch éerst het moment, waarin het brood er niet meer is en de kleeding ontbreken gaat.

Bovendien kwamen vóórdien de dagen, waarin de armoede dreigend naderbij kwam en blijven nadien de tijden waarin niet het zelf-verdiende brood wordt gegeten, terwijl soms o zoo lang niet voldoende aanwezig is wat werkelijk noodig is; een tijd, waarin dat wat noodig is altijd iets of zelfs veel méér blijft dan dat wat feitelijk aanwezig is.

En dan is er de armoede!

De armoede, die — we weten het uit Christus' eigen mond — altijd blijven zal in deze wereld.

De armoede, die we altijd moeten blijven bevochten, zonder ze ooit volkomen te zullen overwinnen.

In deze wereld, waar de zonde niet ten volle uitbarsten kan, maar waarin ook de genade haar schoonsten luister nimmer bereiken zal;

in deze wereld waar de gemeene genade de doorwerking der zonde en het gemeene oordeel de doorwerking der genade weerhoudt; in deze wereld zal, hoewel Christus voor de Zijnen alles heeft verworven en zij in Hem alles bezitten, de armoede blijven knagen aan veler bestaan, al zal die armoede ook altijd weer bestreden en telkens ook overwonnen mogen worden door Gods genade.

Zoo komt dan armoede in het leven der geloovigen.

En dan moet ook het komen in, het lijden onder, het doorworstelen van die armoede een moment worden van het geestelijk leven.

Dat is een geweldige taak.

Want in de armoede doemt het gevaar op, dat heel de ziel zich werpt op het geld en het goed zonder meer. Juist omdat men het missen moet, wordt het al grooter en heerlijker en begeerlijker: Dan wordt al het denken en zoeken en worstelen opgejaagd en beheerscht door de hunkering naar wat men niet heeft en toch zoo graag bezitten zou. Dan komt ongemerkt de afgodendienst van het goud met de bitterheid, de opstandigheid en den wrevel, die altijd dien dienst vergezellen.

En tóch: óók de armoede moet worden een moment in het geestelijk leven.

Dat wil zeggen: er moet komen het aanvaarden van de armoede uit 's HEEREN hand! Er moet komen het ontdekken van den Levenden God ook in het gebrek! Er moet komen het waarachtige belijden, dat God goed is, dat Hij Vader blijft ook als Hij ons voor langer of korter tijd het brood onthoudt.

O ja, er kunnen allerlei „oorzaken“ zijn voor die armoede. Er kan onrecht zijn, dat het gebrek veroorzaakte. Er kunnen menschen zijn, die mee-

4) Zoo gezien valt er licht op de volgorde der gebeden: Eerst bidden om trouw te mogen dienen, dan vragen om de gereedschappen noodig voor dien dienst, dan smeeken om vergiffenis voor de gebreken en tekortkomingen in dien dienst (vergeef ons onze schulden).

1) Vgl. Dr H. Visscher, Het Probleem der Armoede, Utrecht, G. J. A. Ruys, 1911, p. 5 v.v.

2) Vgl. Dr J. A. C. v. Leeuwen, Armen en Rijken, Kampen, J. H. Kok, p. 12 v.v.

DE
T GOD
IS?

TRA

een onder-
verschillende
t.
veel profijt
bij het huis-
uit te reiken.

ex. à 25 ct.,
à 20 ct.

NDEL

Kampen

doogenloos het brood afnemen. Er kan zijn een maatschappelijke ontreding door de dwaasheid der menschen ontstaan of bevorderd. Ja, dat kan er zijn en dat kan en mag gezien en gecritiseerd worden, maar vóór alles, ónder alles, bóven alles moet er komen het zien van den Vader, het blijven erkennen van Hem als den eenigen, rechtvaardigen God! Dan wijken alle „omstandigheden“ ver weg. Dan is er de open hemel en het zien boven dit leven en boven dezen tijd uit. Dan is er het geloof, dat ook de armoede draagt in het licht des HEEREN.

Dit moet de Kerk zeggen en altijd wéér zeggen. Dit is haar eerste, fundamentele boodschap.

Als die boodschap niet voor alles wordt gebracht door de Kerk in haar ambtsdragers, dan vernietigt zij zichzelf, voor zoover het haarzelf betreft.

Wee als ze begint met het z.g. „sociale Evangelie“ en het „sociale Christendom“.

Dan wordt ze een imitatie-werkverschaffing, een dependance van „maatschappelijk hulpbetoon“ en dan nog wel een zeer slechte!

Als die boodschap niet wordt aanvaard, dan kan de Kerk niet verder gaan. Ze kan dan wel veel geld geven en nog veel meer, maar dan heeft ze haar doel niet bereikt. Of liever, dan bereikt Christus in haar zijn doel niet.⁵⁾

Als die boodschap wél aanvaard wordt, dan kan er gebeden worden om opheffing van de ellende, ja, maar dan ook alléén!

Als die boodschap wél aanvaard wordt, dan, maar ook niet eerder, kan er gevochten worden om de armoede te overwinnen!

Deze boodschap moet de Kerk brengen. De Kerk ook in haar diakenen. Want ook de diakenen moeten het Woord brengen, dat is ook van al hun arbeid de eigenlijke kern.

Neen — de Kerk moet niet zielen „psychologisch benaderen“ en „psychologisch bewerken“. Ze komt er niet met „warm menselijk medeleven“. Ze mag niet werken met dien „godsdienst“, die als „opium“ de zielen der armoelijken verdooft. De Kerk heeft alleen maar een boodschap van den Levenden God!

Die boodschap is het gróóste geschenk dat de HEERE aan armen geven kan. Wat is er groot-scher, heerlijker dan dat wij óók in onze armoede blijven in de hand van onzen Vader?

Laat anderen lasteren: het is een wissel trekken op de eeuwigheid — wij weten, dat het is het vinden van den hoogsten rijkdom midden in den tijd.

Laat anderen schimpen, dat het armelijk gebazel is — wij weten dat het is het hooren van de stem van den Eeuwigen Vader.

Laat anderen mompelen over levensbeknottung en levensafstomping — wij weten, dat het aanvaarden van de boodschap is de hoogste levensspanning, de rijkste levensbloei.

Neen het hooren en aanvaarden en vertrouwen van den Levenden God midden in, midden onder de armoede is niet het slaatsche bukken van den slappeling, die de vuist niet meer ballen kan — neen, het is de koninklijke vrijheid van het konings-kind, dat zijn Vader heeft gevonden, bij Wien hij zich veilig weet eeuwig en altoos.

Als die boodschap wordt aanvaard, dan is de arme een „arme van geest“.⁶⁾ Dat wil zeggen, dan

5) Dit moet niet worden misverstaan. Ook wanneer die boodschap niet wordt aanvaard, wordt toch een „doel“ bereikt. Er komt verharding, al meer, ten slotte het eeuwige oordeel. We gaan hier evenwel uit van de geopenbaarde dingen, en dan weten we dat Christus in zijn kerk en door zijn kerk de menschen meeneemt. „Zooveel als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God behoort ernstiglijk en waarachtiglijk in zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk, dat de geroepen tot Hem komen“. Dordtsche Leeregeels, III/IV § VIII.

6) Algemeen is de overtuiging, dat met dit woord in eerste instantie „gewone“ armen zijn bedoeld. Het moet niet zonder meer „vergeestelijkt“ worden. Dit woord „arme“ is eigenlijk „bedelaar“, de man dus die naar ondersteuning hunkert. Vgl.: Prof. Dr. J. Ridderbos: „De „armen“ en „zachtmoedigen“ in het Oude Testament“, p. 20. Hij schrijft dat we bij het lezen van dit woord armen zeker geen recht hebben „dit zonder meer geestelijk te verstaan“. We hebben integendeel wel in het oog te houden, „dat de Oud-testamentische grondgedachte van het aldus vertolkte woord allereerst wijst op den armen en ellendigen in letterlijken zin, en inzonderheid op den verongelukkigten en verdrukten die zichzelf niet aan zijn recht kan helpen“.

Vgl. ook: Dr. H. N. Ridderbos, De strekking der Bergrede naar Mattheus, p. 90. Het woord „arm“ moet z.i. „in de eerste plaats in sociaal zin...“ worden opgevat: arm, onvermogen; en Dr. J. A. C. Leuven, Armen en Rijken, p. 33: „En zoo zijn de armen, die Jezus volgens Luc. 6 zaligsprekt, dezelfde als de armen van geest van Matth. 5. Hierbij moet de sociale positie, een naar de wereld nederige en behoeftige staat volstrekt niet weggelaten; de nadruk mag niet eenzijdig en uitsluitend vallen op armoede van geest; wel degelijk geldt dit woord de armen, maar dan zulke armen, als Jezus om zich heen zag onder zijn discipelen, en die in hun armoede en ellende zich buigen, tot Hem de toevlucht nemen. Om het te zeggen met de woorden van Calvijn: „Christus spreekt zalig, die door rampen gedrukt en bedwongen, zich geheel aan God onderwerpen, en innerlijk vernederd zich verlaten op Zijne hulp. Er is geen twijfel aan of zij worden arm genoemd, die door tegengedrukt worden gedrukt en beproefd“.

7) Gaat dus over „gewone“ armen, maar die in hun armoede naar God gaan, hun armoede zien in het licht des geloofs, haar opnemen in hun op den HEERE gerichte leven. Dit laatste tot uitdrukking te brengen is ook de bedoeling

heeft hij zijn armoede gedragen opgenomen in zijn leven met God, dan doorlijdt hij die in de gemeenschap des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. En dan is ook voor hem het woord van den Heiland: zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

H.

C. V.

van de toevoeging „van geest“ in „armen van geest“. Door dit woord wordt niet één soort armoede gesteld tegenover andere. B.v. arm „in geld“; arm „aan geluk“ t.o. arm „van geest“. „D. Zusatz *τῷ πνεύματι* bewirkt nimmer im A. T. dem er entstammt eine Beschränkung, sei es durch Unterscheidung der Innerlichkeit od. der Bewusstheit von der Unbewusstheit od. gar durch Beziehung des *τῷ πνεύματι* auf d. neutest. Heilsgabe...“. „Geest“ is in deze verbinding „staats d. Menschen tiefste Innerlichkeit, in der er unter seiner Lage leidet od. bis wohin d. Leid seiner Lage dringt u. ihn bedrückt, so dass er nicht eine Beschränkung, sondern eine Verstärkung ausdrückt“. Cremer-Kögel, a.w., p. 969. Het woord „van geest“ is dus een versterking en verdieping van 't begrip. Iedere „armoede“ kan er een „van geest“ zijn als ze n.l. zuiver resonant in het op God gerichte leven. Bedoeld worden menschen, „die in ihrer Innerlichkeit, wo d. Selbst beziehung zu Gott wurzelt, unter d. Drucke von Entbehrung u. Bedürftigkeit leiden, ohne dass darum diese Bedürftigkeit schlechterdings nur geistiger Art zu sein braucht“; id., p. 937. „Weder d. Obj. nach d. Gebiet d. Mangels wird mit *τῷ πνεύματι* bezeichnet, sondern es ist davon auszugehen, dass zunächst... d. äussere u. innere Lebenslage als in Uebereinstimmung gebracht werden...“. Het zijn menschen, „die innerlich in d. Quellort ihres gottbezogenen Lebens unter d. Entbehrungen leiden, die ihre Lage mit sich bringt; sie haben nichts anderes, als dass sie ihre Zuflucht zu Gott nehmen u. auf dessen Hilfe warten“, p. 938.

UIT DE SCHRIFT

De vastheid van Gods Woord.

O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.

Psalm 119: 89.

De vastheid van Gods Woord, — die ligt voor het geloof hierin, dat dit Woord in de hemelen is.

Ja, het is ook op de aarde. Het móét juist op aarde zijn, want bij het licht daarvan hebben wij hier beneden te leven. Gods Woord mag niet in de hemelen verborgen blijven, maar moet in bijzondere openbaring naar het menselijk leven uitgaan, opdat het daar een lamp zij voor den voet. Evenwel, — hier op aarde komt de vastheid van dat Woord zoo menigmaal voor ons oog uit. Hoeveel is er telkens, dat de waarheid van dat Woord schijnt te ontkennen. We behoeven daartoe niet eens het groote wereldleven te beschouwen, waarin slag op slag Gods bedreigingen en beloften schijnbaar niet uitkomen. Zoo de Christen slechts blijft bij zijn eigen ervaringen, zeker, — dan weet hij óók te spreken van de vervulling van Gods Woord, en hoe de Heere de vastheid van Zijn getuigenis aan hem bevestigde; maar tóch is er in de leiding en ondervinding van zijn leven zooveel dat hij niet verstaat, waarin de Heere niet naar Zijn Woord schijnt te handelen, en met ons in raadselen wandelt. En dan komt de moeilijkheid om niettemin aan dat Woord vast te houden, en, ondanks alle tegenspraak, — en geen tegenspraak alleen van buiten, — geloovig te blijven zeggen: — „Uw Woord is de waarheid“.

Het is daarom zoo goed, dat onze blik van de aarde ten hemel gaat. „O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.“

In de hemelen immers, bij God, — daar is dat Woord als het onveranderlijke raadsbesluit des Heeren. Het is daar in Godzélf als het plan van Zijn hart. Het is daar „in der eeuwigheid“, als het eeuwig voornemen Gods, waaraan Hij trouw blijft, en dat Hij onwederstandelijk uitvoert. Het is daar „in de hemelen“, als in een plaats waar de vastheid van Gods Woord onschendbaar bewaard wordt onder de hand van Hem die het sprak. En daar is het niet slechts, doch daar bestaat het; daar heeft het blijvend bestand. En nu moge het vandaar door openbaring uitgaan naar de aarde, en op die aarde moge het verworpen worden, en bestreden, en schijnbaar door Gods handelingen zelf gelogenstraft; maar de onveranderlijkheid van dat Woord ligt gewaarborgd in de plaats vanwaar het zijn oorsprong heeft. Zijn wezen, zijn eigenlijk „bestaan“, en daarom zijn vastheid, heeft dat Woord hierbóven, bij en in God. — O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.

Hier ligt dan een wenk voor ons, dat wij de vastheid van Gods Woord niet moeten laten uitmaken door de zienlijke dingen. Niet wat op aarde geschiedt, en niet wat wij ervaren, mag de maastaf van die vastheid zijn. En toch, hoe menigmaal vervallen wij in deze fout, en geraken daardoor in verwarring en onzekerheid. En de verduistering van ons verstand, waardoor wij niet altijd goed waarnemen, of ook somtijds Gods Woord niet recht verstaan, werken daartoe mee. En daarom, — neen, — wie rusten wil in de vastheid van Gods Woord, die ga den geloófsweg; diens blik wende zich van de zienlijke dingen, ook van eigen ondervinding, af; en die zie naar de hemelen, waar in den Heere zelf, in Zijn trouw en almacht, de onwankelbare vervulling van Zijn Woord verzekerd ligt.

„O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen“.

Oók de bedreiging van dat Woord; óók de vloek over wie zich van den Heere afwendt. Al gaat de weg van hen die God niet vrezen hier rustig en in vrede voort, — de Heere zal Zijn Woord in der eeuwigheid vanuit de hemelen aan hen waar maken. De goddelooze verlate dan zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten, en hij bekeere zich tot den Heere! Dan zal ook dit Woord Gods nog vastheid hebben: — „Zoo zal Hij Zich Zijnen ontfermen“.

De christen overdenke den weg van Zijn Heiland. Heeft Christus niet hier op aarde geleefd met den blik omhoog, naar de hemelen, om in alle tegenstrijdigheden vast te houden aan het Woord Gods? Heeft ook Hij niet, als mensch, door het geloof de vastheid van dat Woord moeten vertrouwen? Sprak niet alles dat Woord tegen? Hij, — de geliefde Zoon Gods, — is in armoede en vernedering, in lijden en dood. Maakt niet Zijn klacht: — „waarom hebt Gij Mij verlaten“, de heilige worsteling openbaar om geloovig op de vastheid van Gods Woord door te gaan? Ja, nu zien we het, dat de geloofsbelijdenis: — „Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen“ de kracht van Christus is geweest; het is een woord uit Zijn ziel.

In deze kracht heeft Hij Zijn werk kunnen volbrengen.

De Christen overdenke dan, dat zijn zaligheid gewrocht is, doordat Jezus Christus, tegen al wat de aarde hem bood en te aanschouwen gaf, geloovig vasthield aan het bestaan van Gods Woord in de hemelen. Hij ga dan voort in de kracht en in het spoor van zijn Zaligmaker. Zoo zal hijzelf eenmaal daarboven eeuwig het bewijs zijn van de waarheid: — „O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.“

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

Verbondswraak! (II.)

Komen we thans toe aan het Schriftbewijs, dan willen we uiteraard eerst ons uitspreken over Jeremia 31, het bekende hoofdstuk. We merken op, dat van gereformeerde zijde met betrekking zoowel tot het eindpunt als tot het beginpunt der in Jeremia 31 geprofeteerde „bedeeling“ beschouwingen zijn voorgedragen, die van Dr. Thijs' opinie afwijken. Welnu, onze eigen meening gaat denzelfden kant uit. Wij zouden dat op eigen manier kunnen pogen te beredeneeren, maar achten het niet noodig. Want Prof. Ridderbos heeft ons van de noodzaak ontslagen. Deze exegeet blijkt naast de hoogleraren Aalders en Grosheide, voorzover hier geciteerd, te staan, en laat bovendien óók nog zich over den aanvang der in Jeremia 31 bedoelde periode uit. We lezen van de hand van Prof. Ridderbos onderscheidene uitspraken, waarmee we het zakelijk geheel eens zijn. Op volgende punten uit zijn betoog zouden we willen wijzen (ontleend aan „Het Godswoord der Profeten“, III, 1938).

a. „Toezeggingen als die van de vernieuwing des harten en van de herstelling der verbroken gemeenschap met God worden zeker door Christus' eerste komst in principe vervuld, maar de finale vervulling komt pas bij Zijn tweede komst aan het eind der dagen; terwijl anderzijds in den terugkeer uit de ballingschap reeds een voorloopige vervulling is te zien“ (244/5). Principiele vervulling dezer profetie is „te zoeken in Christus' eerste komst“ (260). Maar „uit het absolute karakter van het hier beschreven heil, en evenzoo uit de toezegging, dat AL de leden van het Godsvolk... in dit heil zullen deelen“ volgt, dat „het hier beloofde eerst bij Christus' tweede komst volle werkelijkheid wordt“ (260). Dit, wat het „eindpunt“ der ontwikkeling betreft. En wat haar „beginpunt“ aangaat: „reeds uit het feit, dat onze profetie is opgenomen in een verband, waarin duidelijk... wordt gesproken van de „volksherstelling na den terugkeer uit de ballingschap“, volgt, dat is dat herstel na de ballingschap „een aanvankelijke vervulling onzer profetie is te zien“ (270).

b. Uitdrukkelijk waarschuwt Prof. Ridderbos er dan tegen het gevaar, dat men die vervulling vlak na de zwarte jaren van Babel uit het oog zou verliezen. „Bij de aankondiging d(i)er bonds-herstelling“ (d.w.z. herstelling van de bondsbreuk, K. S.) schouwt de profetie, zooals doorgaans bij de beloften aangaande den terugkeer, heel de toekomst in één beeld, en beschrijft dus die herstelling op zulk een wijze, dat ze al hetgeen bij den terugkeer uit Babel zou geschieden, ver te boven gaat. Zelfs zoover, dat het te begrijpen is, wanneer sommigen in den terugkeer uit Babel in het geheel geen vervulling onzer profetie willen zien. Toch is dit al om de bovengenoemde redenen onjuist te achten. In terugkeer en restauratie was een werk Gods, en dit is wezenlijk één met Zijn verlossingswerk in de volheid des tijds. Wel kan men hier beter spreken van een verbondvernieuwing dan van een nieuw verbond; maar dit is geen absolute tegenstelling..., en elders wordt de terugkeer uit Babel ook als 'wat nieuws' gesteld tegenover de 'oude dingen', waaronder dan de wonderen van den uittocht uit Egypte worden verstaan, Jes. 48: 18 v. Hoeveel er voorts ook aan de innerlijke verandering van het volk heeft ontbroken, er is toch bij terugkeer en restauratie een werk van 's Heeren Geest in

de harten s
verbond wo
God ook to
(270).

c. Evenveel
onzerzijds o
bond van G
verbroken w
verbond, ho
zin worden
eene zijde u
ook geduren
nooit teniet
de andere z
verbreken
is, zooda
Hos. 2: 1
profetie. Zo
recht laten
de nieuwe
is van het
verbroken, r
wordt geha
verbond gel
van de zijde
tot rijkere
nieuw is, in
teniet gedaa
de aloude
erfdeel sche
dat het v
gedaan wor
teniet word
d. Tenslot
lossing moe
onzichtbare
de waelfte,
ste onder h
toezegging
passing onz
tische bedee
afwijzen, „z
bare kerk.
belofte? Dat
hun hart he
nieuws; van
dat ook. Bij
waarin er ee
dat geheel a
leden God is
Aldus Prof.
Met elke u
meegaan; m
het er geheel
van Jeremia
aanvankelijk
aanschouwe
er verbonds
haar aanva
waarin de
volgens Prof
Pinkster), n
bondswnak
doen voor d
heden. Het
uitwendig-z
maar leden
heeten, „is
ling, maar
elders („Ger
artikel vers
In dit ver
Tijdschr.“, t
„of het verk
niet-uitverk
deze vraag
worden kan
een gedoopte
gezegd, dat
hij er noot
Ridderbos e
merking: da
in geheel
wekt hij dan
der Schrift,
het kerkelij
mate invloer
eens; en gele
en weer ver
tusschen het
„verbond“ bij
schriftuurlijk
anderer zijde
ook hier hog
staat m.i. v
schepping, l
wedergeboort
En ander
vestigen, is
voor de volg

„München“

Enkele bla
te München
de staatslied
tusschen wie
dan met nar
hedendaagsc
cee, naar 't l